

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové ve právní věci žalobkyně **P. B., s. r. o.**, zastoupené Mgr. Petrem Houžvičkou, advokátem se sídlem Břeclav, Jana Palacha 121/8, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně, č. j. 41 Cad 29/2005 – 28 ze dne 18. 5. 2005,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně, jímž byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení – detašované pracoviště Brno, č.j. B 19/2745/04, ze dne 27. 12. 2004. Žalovaná jím zamítla odvolání stěžovatelky proti rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení v Břeclavi č.j. 74/011/2004/Sá, ze dne 11. 11. 2004, jímž tato rozhodla tak, že dle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců vznikla MUDr. K. K. dnem 1. 5. 2002 účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vyplývající z výkonu činnosti realizované tímto zaměstnancem pro organizaci P. B., s. r. o.

Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Ztotožnil se se stanoviskem správních orgánů, že právním úkonem je v souladu s ust. § 240 odst. 1 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce (dále jen „zákoník práce“) projev vůle směřující ke vzniku, změně, nebo

zániku těch práv, které právní předpisy s takovým projevem vůle spojují a je nutno jej vždy posuzovat podle jeho obsahu, nikoliv podle jeho označení. Z obsahu dohod o provedení práce, uzavřených mezi MUDr. K. K. a stěžovatelkou a z předložených mzdových listů MUDr. K. vyplývá, že tento vykonával pro stěžovatelku činnost v poměru, který má jednoznačně obsah pracovního poměru. Uvedený vztah pak nevznikl na základě pracovní smlouvy, nýbrž faktického výkonu práce a zúčtování mezd za vykonanou práci. Tyto skutečnosti byly správní orgány oprávněny samostatně posoudit [§ 40 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)]. Krajský soud proto potvrdil závěr správních orgánů, podle nichž vznikla MUDr. K. dnem 1. 5. 2002 účast na nemocenském pojištění zaměstnanců. Oba správní orgány se podle soudu rovněž náležitě vypořádaly s otázkou, zda pracovní poměr realizovaný MUDr. K. neměl charakter příležitostného zaměstnání a s jejich negativním stanoviskem v tomto ohledu se krajský soud rovněž ztotožnil. Poukazovala-li žalobkyně na to, že postupovala v souladu s ust. § 11 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenského zákona), není podle krajského soudu stanovisko správních orgánů s tímto ustanovením v rozporu. Z uvedených důvodů Krajský soud v Brně žalobu podle ust. § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) zamítl.

Kasační stížností napadla stěžovatelka rozsudek krajského soudu z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Soud se podle jejího názoru náležitě nevypořádal s námitkou, podle níž nebyly správní orgány oprávněny napadená rozhodnutí vůbec vydat, stejně jako ani s námitkou, že MUDr. K. nemohla vzniknout účast na nemocenském pojištění na základě pracovního poměru, jenž je v rozporu se zákonem, neboť nebyl založen smlouvou, volbou ani jmenováním. Krajský soud dále dle názoru stěžovatelky nesprávně dovodil, že obsah uzavřených dohod o provedení práce jednoznačně odpovídá obsahu pracovního poměru. V této souvislosti stěžovatelka namítá, že správní orgány nesprávně usoudily, že pracovní úkoly sjednané v dohodách o provedení práce musí mít charakter ojedinělého úkolu, kdy tento podle nich musí být charakterizován takovými individuálními znaky, aby bylo možno určit cílový stav, jehož má být provedením úkolu dosaženo. S uvedeným závěrem, stěžovatelka nesouhlasí a odvolává se na (nedoloženou) přílohu kasační stížnosti – dopis Ministerstva práce a sociálních věcí, podle kterého mohou být dohody o provedení práce uzavřeny i na práce, které budou probíhat pravidelně a soustavně. Stěžovatelka je tak přesvědčena, že předmětné dohody o provedení práce nemohly v žádném případě vést ke vzniku pracovního poměru, a nemohly tak ani založit účast na nemocenském pojištění. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek ve smyslu ust. § 107 s. ř. s.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 1. 8. 2005 navrhuje tuto zamítnout, neboť rozhodnutí obou správních orgánů, jakož i rozsudek krajského soudu byly dle jejího názoru vydány v souladu s právními předpisy.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu přitom zjistil tyto, pro posouzení věci rozhodné skutečnosti:

Rozhodnutím Okresní správy sociálního zabezpečení v Břeclavi č.j. 74/011/2004/Sá, ze dne 11. 11. 2004 bylo rozhodnuto, že dle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“) vznikla MUDr. K. K. dnem 1. 5. 2002 účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vyplývající z

výkonu činnosti realizované tímto zaměstnancem pro organizaci P. B., s. r. o. Správní orgán dospěl k závěru, že dohody o provedení práce, které uzavřela stěžovatelka a MUDr. K. K. dne 3. 5. 2002, dne 2. 1. 2003, dne 1. 6. 2003 a dne 2. 1. 2004 nelze považovat za dohody o provedení práce, neboť nesplňují veškeré podmínky ust. § 232 odst. 1 písm. a) zákoníku práce, resp. ust. § 236 odst. 2 zákoníku práce. Neodpovídající je předmět sepsaných dohod - *odborný garant pro gynekologii*, neboť jde o druhově vymezenou práci, a nikoli pracovní úkol, který by byl určen individuálními znaky, jakož i forma sjednané odměny - hodinová či týdenní mzda. Ačkoli tak byly předmětné dohody uzavřeny neplatně, dospěla Okresní správa sociálního zabezpečení k závěru, že dvoustranné právní úkony mezi dotčenými subjekty směřovaly k navázání pracovně právního vztahu, a MUDr. K. tedy vykonával pro stěžovatelku činnost v poměru, který měl obsah pracovního poměru. Jednalo se o tzv. faktický pracovní poměr, tj. vztah, který nevznikl na základě pracovní smlouvy, nýbrž faktického výkonu práce a zúčtování mezd za vykonanou práci, a MUDr. K. proto správní orgán vzal za účastného nemocenského pojištění ve smyslu ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o nemocenském pojištění.

O podaném odvolání rozhodla Česká správa sociálního zabezpečení tak, že toto zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila. Shodně se správním orgánem prvního stupně posoudila uzavřené dohody o provedení práce jako neplatné ve smyslu ust. § 242 odst. 1 písm. a) zákoníku práce. Vzhledem k obsahu dohod pak posoudila předmětný pracovně-právní vztah jako faktický pracovní poměr, jenž nevznikl na základě pracovní smlouvy, nýbrž faktického výkonu práce. Podle ust. § 2 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění se za zaměstnance v pracovním poměru považují též osoby činné v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovně-právními předpisy pro jeho vznik. Odvolací orgán se proto ztotožnil se závěrem Okresní správy sociálního zabezpečení o účasti MUDr. K. na nemocenském pojištění zaměstnanců podle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o nemocenském pojištění.

Ze mzdového listu za období květen až prosinec 2002 zjistil Nejvyšší správní soud, že byla MUDr. K. stěžovatelkou zúčtována dovolená v měsících srpnu a září a svátky v měsících květnu, červenci, říjnu a prosinci; ze mzdového listu za rok 2003, že byly MUDr. K. stěžovatelkou zúčtovány dovolená v měsíci červnu, odměna k jubileu v měsíci září a svátky v měsících dubnu, květnu, říjnu, listopadu a prosinci; z mzdového listu za období leden až červenec 2004 pak vyplývá, že byly MUDr. K. zúčtovány odměna z hlavní činnosti v měsíci červenci a svátky v měsících dubnu a červenci.

První otázka, již bylo třeba v projednávané věci rozhodnout, spočívala v určení, jaký právní vztah byl mezi stěžovatelkou a MUDr. K. v daném případě uzavřen a zda tak bylo učiněno platně, či nikoliv.

Dohoda o provedení práce je dle platné právní úpravy specifikována *pracovním úkolem*, sjednanou *odměnou za jeho provedení*, jakož i *předpokládaným rozsahem práce* tak, aby bylo zřejmé, že nepřesáhne 100 hodin v kalendářním roce. Zpravidla bývá též sjednána *doba, v níž má být pracovní úkol proveden* (§ 236 odst. 2 zákoníku práce). Práce sjednaná formou dohody o provedení práce je tedy (i po novelách zákoníku práce, provedených zákonem č. 188/1988 Sb. a zákonem č. 3/1991 Sb.) určena svým výsledkem, tj. cílovým stavem, jehož má být provedením pracovního úkolu dosaženo. Na splnění úkolu je pak vázána i sjednaná odměna [*„odměna je splatná po dokončení a odevzdání práce“ (§ 236 odst. 4 zákoníku práce)*], a je proto nerozhodné, kolik hodin k jeho docílení pracovník

ve skutečnosti spotřebuje, nepřekročí-li zákonem stanovenou hranici 100 hodin v kalendářním roce. Forma hodinové odměny proto není tomuto druhu práce konané mimo pracovní poměr adekvátní.

V daném případě byl jako sjednaný pracovní úkol označen *odborný garant pro gynekologii*, resp. *odborný garant zdravotnického zařízení*. Odměna byla formulována jako *hodinová hrubá mzda ve výši 1550 Kč, resp. 625 Kč za hodinu při úvazku 12 hodin měsíčně*, resp. *8 hodin měsíčně*; v poslední uzavřené dohodě pak jako *měsíční hrubá mzda ve výši 15 000 Kč při úvazku 2 hodin týdně*. Celková doba trvání pracovně-právního vztahu přesáhla dobu dvou a půl let, kdy jednotlivé dohody (celkem čtyři) na sebe plynule navazovaly. Z uvedeného je zřejmé, že předmětné „dohody o provedení práce“ nesplňují zákonné parametry této formy pracovněprávního vztahu tak, jak je vymezuje zákoník práce, neboť byl jimi opakovaně na časová období na sebe navazující sjednán výkon téže druhově určené práce. Odměna pak byla sjednána pro tento druh dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr neadekvátní formou hodinové mzdy.

Při určení, o jaký právní vztah se v daném případě jednalo, pak Nejvyšší správní soud vycházel jednak z obsahu uzavřených „dohod“, jednak z předložených mzdových listů, dokládajících plnění zúčtovaná MUDr. K. stěžovatelkou.

Listiny označené účastníky jako dohody o provedení práce obsahují ujednání o druhu práce, na který je zaměstnanec přijímán [§ 29 odst. 1 písm. a) zákoníku práce], jakož i den „zahájení práce“ [den nástupu do práce - § 29 odst. 1 písm. c) zákoníku práce]. Pochyb dle názoru Nejvyššího správního soudu nemohlo být ani o místu výkonu práce [§ 29 odst. 1 písm. b) zákoníku práce], neboť skutečnost, že práce bude vykonávána v sídle stěžovatelky, vyplývala jednak tak říkajíc „z povahy věci“, jednak z toho, že stěžovatelka byla při sjednávání předmětných dohod zastoupena vedle ing. P. R. (jenž opatřil dohody svým podpisem) také samotným MUDr. K. K. (který byl v rozhodné době současně jednatelem stěžovatelky). Uzavíral-li tedy MUDr. K. jako zástupce P. pracovněprávní vztah se sebou jako zaměstnancem, je zřejmé, že i v tomto ohledu zde „existovala shoda“.

Z obsahu doložených mzdových listů pak vyplývá, že v souvislosti s výkonem práce pro stěžovatelku byla MUDr. K. zúčtována dovolená, jakož i svátky, odměna z hlavní činnosti (!), resp. odměna k životnímu jubileu, tedy atributy spojené tradičně zejména s pracovním poměrem [srov. § 233 odst. 2 písm. e) zákoníku práce]. Žádná z uvedených plnění přitom nebyla v předmětných dohodách výslovně sjednána, přesto byla zaměstnanci poskytnuta.

Na základě výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že mezi stěžovatelkou a MUDr. K. byla v daném případě platně sjednána pracovní smlouva, a to zčásti výslovně, zčásti konkludentně, jednoznačně však *na základě projevů vůle učiněných způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěli pracovník i organizace projevit, tedy za takových okolností, které nevyvolávají pochybnost o tom, že úmysl pracovníka i organizace směřoval ke sjednání pracovního poměru určitého obsahu* (z judikatury ve věcech pracovněprávních S III s. 19).

Byť se tedy Nejvyšší správní soud částečně odchýlil od názoru správních orgánů, co se týká způsobu vzniku pracovního poměru v projednávaném případě, kdy dle jeho názoru nešlo o tzv. faktický pracovní poměr, nýbrž o platně sjednaný pracovní poměr založený pracovní smlouvou, uzavírá současně, že podstatný závěr žalované, jakož i soudu o tom, že MUDr. K. K. vznikla ke dni 1. 5. 2002 účast na nemocenském pojištění zaměstnanců podle

ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o nemocenském pojištění, je zcela správný. Rozsudek Krajského soudu v Brně tudíž netrpí vadou podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace již Nejvyšší správní soud nerozhodoval samostatně o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku její kasační stížnosti.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaná měla ve věci úspěch, nevznikly jí však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec její běžné úřední činnosti. Soud jí proto právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.)

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 8. listopadu 2006

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

